

Kultur- och fritidsnämnden

Yttrande angående biblioteksplan för Östhammars kommun 2019-2022

I bibliotekslagen anges att kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Planerna ska ange verksamhetens inriktning och omfattning och ska beskriva på vilket vis kommunen avser uppfylla bibliotekslagens ändamål. Ett antal förslag på förändringar av den remitterade biblioteksplanen för Östhammars kommun 2019-2022, beskrivs i nedan punkter. Utifrån punkterna anges därefter förslag på omarbetning av texten i plandokumentet.

- Allmänt

Ur socialnämndens perspektiv är det viktigt att kommunen beaktar nedan formuleringar i bibliotekslagen avseende prioriterade grupper :

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

- 1. de nationella minoritetsspråken,*
- 2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och*
- 3. lättläst svenska*

Vad gäller gruppen personer med funktionsnedsättning, behöver planen ta sikte på individer i alla åldrar, däribland äldre personer för vilka somatiska sjukdomar, demens och psykisk ohälsa förekommer .

- Behov av tydlighet kring vilka aktiviteter som ska genomföras

De fokusområden som beskrivs på sid. 6 i remissversionen av biblioteksplanen rör olika aktiviteter inom biblioteksverksamheten som i hög grad utgår från de prioriterade gruppernas behov. Det vore lämpligt att tydligare ange att de be-

skrivna aktiviteterna ska genomföras under planperioden. Nuvarande formulering riskerar att endast tolkas som en rad exempel på lämpliga aktiviteter.

- Nationella minoriteter och personer med andra modermål än svenska

Vad som anges i 5 § i bibliotekslagen om nationella minoriteter och personer med andra modersmål än svenska bör ytterligare betonas genom att nedan text tillförs beskrivningen av fokusområden:

biblioteken ska erbjuda litteratur även på andra språk än svenska, däribland de nationella minoritetsspråken och andra språk som förekommer bland kommunens invånare. Östhammars biblioteksverksamhet ska leva upp till de krav som gäller för finskt förvaltningsområde.

I nuläget anges ovan text enbart i ett tidigare skede på sid. 2, där de lagmässiga förutsättningarna för kommunens biblioteksverksamheten övergripande beskrivs.

- Samverkan avseende personer med funktionsnedsättning

Aktiviteter med syfte att öka delaktighet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning bör utformas i förvaltningsövergripande samverkan. Genom samverkan kan kommunens samlade kompetens tillvaratas och sannolikheten öka att aktiviteterna blir ändamålsenliga. Av denna anledning föreslås nedan tillföras planen:

- kultur- och fritidsförvaltningen och socialförvaltningen ska utöka sin samverkan för att uppnå ökad förståelse avseende behov som rör tillgänglighet och delaktighet för personer i alla åldrar, vilket innebär fokus på både funktionsnedsättningar som främst förekommer hos äldre och funktionsnedsättningar som kan finnas inom andra åldergrupper

- bibliotekspersonalen ska genomgå fortbildning avseende bemötande av funktionsnedsatta personer ”

- Fysisk tillgänglighet

Utöver behovet av biblioteksmaterial som är anpassat för personer med funktionsnedsättning är det viktigt med lokaler och biblioteksmiljöer som har hög fysisk tillgänglighet. Med utgångspunkt från Östhammars kommuns tillgänglighetspolicy föreslås nedan text tillföras biblioteksplanen:

-tillgänglighet för alla medborgare ska säkras, så att de ska kunna komma in och vara i de lokaler och miljöer där kommunen bedriver biblioteksverksamhet

För att förenkla för personer vars funktionsnedsättning innebär begränsade möjligheter att ta sig till biblioteket föreslås samtidigt nedan text tillföras:

bibliotekens utbud ska finnas tillgängligt även för individer som kan ha begränsad möjlighet att ta sig till ett bibliotek. Detta ska även omfatta digital tillgänglighet för synskadade personer. Bokprat ska tillsammans med bokdeposition från bibliotek, stimulera läsning på särskilt boende och dess mötesplatser.

Förslag på förändring av nuvarande text i remissförslaget

Nedan anges hur nuvarande text på sid 6 i biblioteksplanens remissversion, föreslås omarbetas utifrån ovan föreslagna förändringar. Det som är rödmarkerat föreslås tillföras och det överstruken tas bort.

Sid 6

Fokusområden

Folkbiblioteket

Biblioteken i kommunen fungerar som kulturella arenor och mötesplatser och spelar en viktig roll för närsamhället och för främjandet av läsning, litteratur och det demokratiska samhällets utveckling. Denna roll stärks genom att

- kontinuerlig omvärldsbevakning **ska göras** när det gäller närsamhället och kommunen **görs** för att bäst anpassa verksamheten efter befolkningens sammansättning och önskemål
- biblioteken **ska** öka sitt samarbete med integrationsenheten i kommunen
- biblioteken ska initiera ett samarbete med SFI (Svenska för invandrare) med inbjudan till studiebesök för eleverna
- **biblioteken ska erbjuda litteratur även på andra språk än svenska, däribland de nationella minoritetsspråken och andra språk som förekommer bland kommunens invånare. Östhammars biblioteksverksamhet ska leva upp till de krav som gäller för finskt förvaltningsområde.**
- tillgängligheten till biblioteken **ska** ökas genom meröppet, ett system för att ge besökarna tillgång till biblioteken utanför den vanliga öppettiden
- utbudet av medier och program **ska** analyseras med tanke på att nå nya besöksgrupper

Enligt bibliotekslagen skall biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning. **Detta sker genom att: Biblioteken stärker arbetet**

~~med talböcker, taltidning, lättlästa medier och material för språkutveckling genom att:~~

- kultur- och fritidsförvaltningen och socialförvaltningen ska utöka sin samverkan för att uppnå ökad förståelse avseende behov som rör tillgänglighet och delaktighet för personer i alla åldrar, vilket innebär fokus på både funktionsnedsättningar som främst förekommer hos äldre och funktionsnedsättningar som kan finnas inom andra åldergrupper
- bibliotekspersonalen ska genomgå fortbildning avseende bemötande av funktionsnedsatta personer
- tillgänglighet för alla medborgare ska säkras, så att de ska kunna komma in och vara i de lokaler och miljöer där kommunen bedriver biblioteksverksamhet
- bibliotekens utbud ska finnas tillgängligt även för individer som kan ha begränsad möjlighet att ta sig till ett bibliotek. Detta ska även omfatta digital tillgänglighet för synskadade personer. Bokprat ska tillsammans med bokdeposition från bibliotek, stimulera läsning på särskilt boende och dess mötesplatser.
- information om och handledning kring lättillgängliga medier, såsom tal- och ljudböcker, taltidning och lättlästa medier, ska erbjudas för såväl barn som vuxna erbjuds på alla biblioteken
- revidering och förnyelse av den så kallade Äppelhyllan där material för språkträning och lättlästa medier samlas ska göras